ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА CXII, БРОЙ 10 | СОФИЯ, 16-31 МАЙ 2011 г. | ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

ТЕМА НА БРОЯ:
ВЪЗНЕСЕНИЕ И ПРОСЛАВА НА СПАСЕНИТЕ В ГОСПОДА

БОГОСЛОВИЕ

Прот. Георги ФЛОРОВСКИ
- И възлезе на небесата...
Стр. 4

Митрополит Йоан ЗИЗЮЛАС
- Погрешни представи за светостта
Стр. 7

БЪЛГАРСКИ МАТЕРИКОН

Спомен за майка Хиония (1922-1994)
Стр. 6

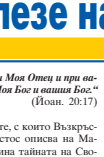

По молитвите на Твоите светии, Спасе, спаси нас!

ВЪЗНЕСЕНИЕ ГОСПОДНЕ
(2 юни, т.г.)

В продължение на 40 дни след Възкресението Си Господ се явявал на Своите ученици, беседвал с тях и им изяснявал много неща за царството Божие.

А на 40-ия ден от възкресението Си Спасителят възвел Своите ученици на Елеонската планина и тук им дал последното Си наставление и благословение. И както си благословявал, Господ отстъпил от тях и започнал да се възнася на небето. Полека-лека Той се отдалечавал от тях, докато един светъл облак Го закрил от очите им. Тогава им се явили два ангела в бели дрехи и казали:

– Мъже галилейци! Що стоите и гледате? Този Иисус, Който сега се възнася пред вас на небето, пак ще дойде по същия начин, както Го виждате да възлиза сега на небето.

Учениците се поклонили и се върнали в Иерусалим с голяма радост. Тук те прекарвали заедно в молитва и съгласно обещанието на Господа чакали слизането на Светия Дух.

Първото Прославление в най-новата история на БПЦ (*в снимки*)
Стр. 5

Годишнината от Възстановяването на Българската патриаршия
Стр. 3

Международната конференция „Православното богословие и науките“
Стр. 2

ГЛАСЪТ НА СВ. ОТЦИ

Св. Никодим СВЕТОГОРЕЦ
Новомъчениците Христови
Стр. 6

ПОКЛОННИЧЕСТВО

Поклонническо пътуване до Патмос...
Стр. 8

И възлезе на небесата...

Прот. Георги Флоровски

„Възлизам при Моя Отец и при вашия Отец, и при Моя Бог и вашия Бог.“ (Йоан. 20:17)

Това са думите, с които Възкръсналият Христос описва на Мария Магдалина тайната на Своето Възкресение. На нея й било дадено да обади на учениците Му тайнствената вест, тъй като те „плачеха и ридаеха“ (Марк. 16:10). Учениците посрещнали тази радостна новина със страх и удивление, с недоверие и смущение. Сред единайсетте не само ап. Тома изпитал съмнение. Напротив, само един от всичките единадесет не се е усъмнил – св. ап. Йоан, ученикът, „когото Иисус обичаше“. Единствен той мигом възпринял тайната за празния гроб: „и видя, и повярва“ (Йоан. 20:8). В недоумение си тръгва от гроба даже и ап. Петър, „чудейки се сам в себе си за станалото“ (Лука. 24:12).

Възкресението се оказало нещо неочаквано за учениците. Също и за жените. Те били убедени, че Иисус е мъртъв и лежи в гроба, и тръгнали към мястото, където „Той беше положен“, и купили аромати, за „да дойдат и Го помажат“. Измъчвала ги една-единствена мисъл: „Кой ли ще ни отвали камъка от вратата гробни?“ (Марк. 16:1-3; Лука. 24:1). Ето защо, когато не намерили тялото, Мария Магдалина се натъжила и заплакала: „дигнали Господа моего, и не зная, де са Го турили“ (Йоан. 20:13). Щом чули добрата вест от ангела, жените побягнали от гроба разтреперани от страх: „и никому нищо не казаха, понеже се бояха“ (Марк. 16:8). А когато накрая разказали, никой не повярвал нито на тях, нито на Мария, че „тя Го видяла“, нито на учениците, на които се явил по пътя им към село (Марк. 16:13) и които Го разпознали при преломяването на хляба. „Най-сетне се яви на самите единайсет, когато вечеряха, и ги смъмри за неверието и жестокосърдието им, че не повярваха на ония, които Го бяха видели възкръснал“ (Марк. 16:14).

Откъде дошло това „жестокосърдие“ и недоверие? Защо били толкова „премрежени“ очите им, защо учениците Му изпитали такъв страх от вестта и защо радостта от Възкресението проникнала така бавно и толкова трудно в съзнанието на апостолите? [...]

На стр. 4

БЪЛГАРСКИ МАТЕРИКОН

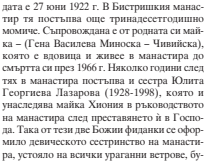

„При много скърби приехте Словото с радост от Духа Светаго“ (1 Сол. 1:6).

Майка Хиония Николова Чивийска е дългогодишна игуменка на манастира „Св. Петка“, с. Бистрица. Рождената й дата е 27 юни 1922 г. В Бистришкия манастир тя постъпва още тринадесетгодишно момиче. Съпровождана е от родната си майка – (Гена Василева Миноска – Чивийска), която е вдовица и живее в манастира до смъртта си през 1966 г. Няколко години след тях в манастира постъпва и сестра Юлита Георгиева Лазарова (1928-1998), която и уналедява майка Хиония в ръководството на манастира след преставянето й в Господа. Така от тези две Божии фидаики се оформило девическото сестринство на манастира, устояло на всички урагани встроме, бушуващи срещу православната вяра и изповедничество през цялото време на войнстващия атеизъм.

Не са многобройни свидетелствата за живота и подвига на тези две ангелоподобни души, посветили себе си на Господ от младини, защото и реалното им битие не се е развивало по измерения на този свят, а по пътя на Онзи, Чието „царство не е от този свят“. Въпреки това, можем само да благодарим за Неговото промишление тихата, любяща, но нетърпяща противодействие сила на тяхната вяра и подвизание да не остане скрита, а да се изявява за вразумление, просвещение и вечно спасение на мнозина. Разбира се, устойчивият и твърд дух на двете Божии птички се дължал предимно на духовната старица, наставница и управница на манастира, игумения Хиония. Преките й духовни рожби, предвид и политическата обстановка, може да не са били много, но показателен е фактът, че сред тях са местният свещеник Добромир (Драгомир) и неговите трима сина, които сьщо поемат по пътя на свещенството.

На стр. 6

Спомен за майка Хиония

(1922-1994)

ХРОНИКА България

Храмов празник на църквата „Св. Йоан Богослов“ в Карнобат

На **8 май** св. Църква чества паметта на св. апостол и евангелист Йоан Богослов, един от дванадесетте Христови апостоли, автор на едно от евангелията, книга „Откровение“ и три послания. Доживял до дълбока старост, когато почувствал приближаването на смъртта, той взел със себе си ученика си Прохор и излязъл с тях извън града на подходящо място, където заръчал да изкопаят гроб. Дал им последни наставления, благословил ги, легнал в гроба и предал душата си на Бога.

Всяка година на 8 май от гроба му излизала тънка струя прах, който изцелявал от болести пристъпващите с вяра към него. Поради това паметта на св. апостол и евангелист Йоан Богослов се празнува и на 8 май.

По този повод и по повод 130-годишнината от основаването на храм „Св. Йоан Богослов“ в гр. Карнобат, там бе отслужена архиерейска св. Литургия. В съслужение с епархийски архиерей, Сливенския митрополит Йоаникий, в нея взеха участие храмовото свещенство и свещенослужители от Сливен и Бургас.

По време на светата Литургия предстоятелят на празнуващия храм, ик. Павел Гърбов, бе удостоен с официя „ставрофорен иконом“ за усърдно пастирско и просветителско служение.

Храмът в Карнобат е строен веднага след Освобождението. Строежът е завършен през 1880 г., а освещаването става на 8 май 1881 г. Иконостасът на храма е дело на фамилията Филипови от прочутата Дебърска школа и датира от 1906-1908 г.

Във връзка с празника на храма в Карнобат три дни преди това, на 5 май, в градското читалище бе открита фотоизложба на отец Павел Гърбов на тема „На хаджилък при св. Йоан Богослов“, представяща двете най-значими поклонически места, свързани с името и живота на Апостола на любовта – гр. Ефес и о-в Патмос.

Сливенска епархия

Храмов празник на столичния храм „Св. Николай Мирликийски“, кв. „Връбница“

На **9 май** Православната църква чества Пренасяне мощите на св. Николай Мирликийски Чудотворец. Този празник най-тържествено се отбелязва в енорията на храм „Св. Николай Мирликийски“ в столичния квартал „Връбница“.

Празничната св. Литургия бе отправена от викария – преосвещения Знеполски ен. Йоан. В съслужение с него бяха храмовото духовенство и софийски свещенослужители. Изпълнените храма вярващи се радваха на архиерейското присъствие и благословеното богослужение. За молитвеното духовно настроение на миряните допринасяха песнопенията, изпълнявани от въпитаници на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“, ръководени от свои преподавател по Източноцърковно пение и Типик – г-н Любомир Игнатов.

По време на св. Литургия бяха отличени с официя „протойерей“ двамата съслужещи свещеници при храма – председателят на църковното настоятелство отец Никола Коюв и отец Венцислав Тонев.

Епископът, като приведе примери от ревностното им служение, пожела на отличените свещеници здраве, духовни сили, здрава домашна щастлива и братско разбирателство.

В двора на църквата бе извършен празничен водосвет, след което бяха осветени новите стенописи в храма. Зографията е извършена от Ангел Радушев, а основните средства са дарени от сина християнка на енорията.

Храмът „Св. Николай Мирликийски“ в кв. „Връбница“ е построен през 1924 година. По решение на тогавашното църковно настоятелство и на дарителите го нарича на св. Николай и по освещават на неговия летен празник, така определят и датата за честване на храмовия празник.

Софийска митрополия

Нови православни храмове в Сливенска епархия

На **14 май** Неговото Високопреосвещенство Сливенският митрополит Йоаникий откри поредния новопостроен храм в Сливенска епархия – „Св. Възнесение Господне“ в с. Церковски, община Карнобат. В съслужение със свещеници от Карнобатска духовна околия, той отслужи чина за полагане на св. антиминс и първата св. Литургия в новопостроения храм.

На богослуженето молитвено участие взеха много жители и гости на селото. Присъстваха и кметът на Карнобат Георги Димитров, депутати, директорът на Национален исторически музей проф. Бождар Димитров, общински съветници, както и представители на бизнеса, дарили средства за градежа на храма. В края на светата Литургия митрополит Йоаникий с напътствено слово поздрави жителите на селото с новия храм, в който ще могат да отправят молитвите си към Бога, и им пожела много здраве и благополучие.

На **15 май** митрополит Йоаникий в съслужение със свещеници от Сливенска епархия отслужи чина за полагане на св. антиминс в новопостроения храм „Св. Георги“ в с. Изгрев, община Елхово. Сред това архиерей отслужи и първата св. Литургия в новопостроения храм.

С молитвено участие присъстваха: кметът на община Елхово Петър Киров, обществеността, представители на политическите партии и на бизнеса и много православни християни от селото и съседните населени места.

В края на светата Литургия Негово Високопреосвещенство произнесе напътствено слово и поздрави жителите на селото с новия храм. Той изказа специални благодарности на основния ктитор г-н Константин Кереметчиев, който живее в САЩ, а е родом от с. Изгрев.

В село Изгрев, което се намира на 4 километра западно от Елхово, е имало православен храм, посветен на св. Георги Победоносец, построен през 1876 година. През последните 50-60 години, поради *нерентата на запустенето*, той е ограбен и съборен.

Сливенска епархия

Международна конференция „Православното богословие и науките“

Митрополит Йеротей Влахос

На **26 април** в Конференцията зала на СУ „Св. Климент Охридски“ бе открита международната конференция „Православното богословие и науките“. Под знака на светлото Христово Възкресение градът, носещ името на Премъдростта Божия – София, страна домакин на първото по рода си събитие за България – дискусионна среща на учени от всички области на науката с православни богослови.

Основното, на което са заложили организаторите, е представяне на чистото, неосквърнено и свято православно учение, съответно чрез участието на богослови, доказали в своята православност, както из средите на българските теологи, така и сред международните. Защото именно неизопаченото православно богословие е което приветства и прегръща развитието и напредъка на всяка област от науката, без да среща никакъв повод за противоречие с нея, но напротив – чрез нея вижда мотивите за ново и непрестанно прославяне на Бога Творец и Устроителя на света.

Конференцията зала на СУ, или т. нар. „Огледална зала“, се оказа твърде тясна, за да побере желаещите да присъстват на събитието. Международният форум бе открит от доц. д-р Павел Павлов, преподавател по история на Църквата в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, и доц. д-р Стоян Танев от Инженерния факултет на Южния Датски университет, Одензе, Дания, които са и основните идейни организатори на събитието от българската страна.

Те изясниха, че настоящата конференция поставя началото на един академичен форум, включващ се в рамките на по-широк проект, който е планиран и осъществен от международен екип изследователи от Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, Инженерния факултет на Южния Датски университет, Одензе, Дания, и Висшето Гръцко православно училище „Честният Кръст“ в Бруклин, САЩ, в партньорство с фондацията „Миню Балкански“ в България и Столична община в лицето на ОП „Туристическо обслужване“.

В конференцията участваха 22-ма лектори от 10 страни (България, Гърция, Русия, Сърбия, Македония, Франция, Дания, Англия, Канада и САЩ).

За популяризиране на материалите от академичния форум съответно бе създаден и сайт. Не е случаен и изборът на иконата за сайта. Това е стенопис от олтара на православния храм „Христос Спасителя“ в столицата на Канада, Отава. Тя е една от малкото икони, в които св. Григорий Палама е изпран редом с Тримата йерарси – св. Григорий Богослов, св. Йоан Златоуст и св. Василий Велики. Подобна икона, която представя св. Григорий Палама като четвъртия йерарх и подчертава значимостта на ключови проблематики на конференцията, има във Великата Лавра на Света Гора и в манастира „Владтадон“ в Солун.

Представеното тук на св. Григорий Палама е в контекста на неговото богословие през средата на XIV век, а именно въпросите: за различието между Божията същност и Божиите енергии; за познаваемото и непознаваемото у Бога; за взаимоотношението между познанието на света и богопознанието; за различието между съзерцанието на природата и богосъзерцанието.

На откриването привет-ствие към участниците като официален домакин поднесоха зам.-ректорът на Софийския университет проф. Недялка Видева, дин. д-р Емил Трайчев, декан на Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“, градоначалникът на София г-жа Йорданка Фандъкова. На всички гост-лектори от името на Столична община бе връчен почетният знак на София.

Впоследствие с докладите на професорите протопр. Г. Драгас, проф. д-р Жак-Клод Ларше и „вулкана“ на съвременната православна мисъл – Негово Високопреосвещенство митрополит Иеротей Влахос, бе положено начало на самата конференция.

След официалната част всички участници и гости на конференцията бяха поканени на коктейл, организиран от Столична община, и приветствани от г-н Стоян Лазаров от общинския отдел „Туристическо обслужване“.

Участниците със Старозагорски митрополит Галактион

От 27 април работните сесии на академичния форум бяха пренесени в конференцията център на обединена „Миню Балкански“ в с. Оряховица, Старозагорско. Там в продължение на три дни – 27, 28 и 29 април – богослови и учени представяха свои доклади, подкрепени с научни открития, дискутираха богословски проблеми, споделяха своя опит, повдигаха въпроси и търсиха отговори. „Празник на православното богословие!“ – бе казала г-жа Фандъкова при откриването на форума и това определение както че ли най-точно представя същността на събитието.

Наред с интензивната научна програма, участниците в конференцията имаха възможност да посетят Старозагорската св. митрополия и да получат лично благословение от Негово Високопреосвещенство Старозагорския митрополит Галактион. „Пасхална радост и мир да съпътстват всички ни!“ – благопожела митрополитът и за благословение дари с книга всеки от присъстващите.

В същия ден бе и навечерието на празника Живоприемен източник и групата взе молитвено участие във вечерното богослужение в най-голямия храм на града „Въведение Богородично“.

В последния ден на форума се получи и поздравително писмо от страна на Негово Високопреосвещенство митрополита на САЩ, Канада и Австралия Йосиф, с което той лично приветства начинанието и пожелава успех на организаторите и участниците в тяхната научно-просветна дейност.

На 30 април съответните приключи с участие в празничната архиерейска св. Литургия в София по повод честването на издадения от император Галерий през 1700 годин Едикт на толерантността.

Анкла ХРИСТОВА и Весела ИГНАТОВА

Паметна снимка на участниците, 29.04.2011 г.

Молебен по повод 58 години от възстановяването на Българската патриаршия и деня на св. братя Кирил и Методий

На **11 май** Негово Светейшество Българският патриарх Максим оглави молебена по повод 58-годишнината от възстановяването на 10 май 1953 г. на патриаршеското достойнство на старославната Българска православна църква, както и за деня на св. равноапостолни Кирил и Методий.

Отбелязвайки годишнината от възстановяването на Българската патриаршия, в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски" (чийто северен престол е посветен на светите Братя), архиереи, свещенство и миряни отправиха молитви, славословия и благодарение към Всеподетия Бога за Неговите благодеяния и милости.

В съслужение с Предстоятеля на Българската православна църква в молитва застанаха: Негово Високопреосвещество Русенския митрополит Неофит, Стобийски еп. Наум – главен секретар на Светия Синод, Тивериополски еп. Тихон, председател на църковното настоятелство на патриаршеската катедрала, Марианополски еп. Константин, Знеполски еп. Йоан – викарий на Софийска митрополит, архим. Дионисий, архим. Теофан, представителите на Руската и на Румънската православна църква при Българската патриаршия – ставр. ик. Нелуц Опря и йером. Зотик (Гаевски), храмового свещенство и свещеномоложители от епархията.

Словото за празника тази година бе поверено на главния секретар на Св. Синод Негово Преосвещенство Стобийски еп. Наум. Прозвучава многолетствия за Българския патриарх Максим, за клира и народа, както и за всички учащи и учащи се. Светейшият патриарх, като отправи своя първосвятителски благослов, честити на всички чеда на родната ни Църква възстановяването на Българската патриаршия и благопожелава тя да пребъде през вековете.

На всички присъстващи бяха раздадени за благословение иконки на св. братя Кирил и Методий. Много християни тръпеливо изчакаха светейшия патриарх Максим на излизане от храм-паметника и лично получиха неговото благословение.

Александра КАРАМИХАЛЕВА
Снимки: Николай ПЕНЕВ

✝ IN MEMORIAM

Престави се в Господа свещеник
БОЖИДАР АСЕНОВ СТОЯНОВ от гр. София

Софийска св. митрополия с прискърбие известява, че на 16 май 2011 г. се престави в Господа свещеник Божидар Асенов Стоянов.

Роден на 26.05.1958 г. в гр. София. Завършва Софийска средна общообразователна гимназия „Св. Иван Рилски" – гара Черепиш, а след това в Духовната академия „Св. Климент Охридски" през 1987 година.Ръкоположен за дякон на 15 октомври 1984 г., а за свещеник на 19 октомври 1984 г. от Негово Преосвещество Знеполски епископ Дометиан. От 1 декември 1984 г. е енорийски свещеник при столичния храм „Св. вмчк Димитър Солунски" в кв. „Хаджи Димитър", а от 21 декември 1990 г. е на енорийско служение в столичния храм „Света Троица" в кв. „Разсадника", на който е и предстоятел.

Отпетото бе извършено на 19 май, четвъртък, от 12,00 ч. в храм „Света Троица", кв. „Разсадника".

Бог да го прости! Вечна и блажена да бъде паметта му!

Софийска митрополия

АМВОН

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

ПРОПОВЕД

за годишнината от Възстановяването на Българската патриаршия

Още сме в светостта и тържеството на свещената Господня Пасха. Сърцата ни още са изпълнени с веселие, защото Христос въскръсна от мъртвите и утвърди всички надежди на вярващите в Него (1 Петр.1:3)

Утвърдена е надеждата, че Бог милостиво ще пази обичното Свое лозе (Ис. 27:3), светата Православна църква, като му праща в благоприятне небесна роса и го поя с живителните струи на Своята благодат. Чрез въскресението на Христа е утвърдена и нашата надежда в мира, доброто и благоволението между хората. Такава е вярата ни, такова е упованието ни, което въскръснилият от мъртвите Христос вселява в душите ни.

Към тази пасхална радост се присъединява и друга радост на светата ни родна Православна църква – че след петвековното робство Бог по Своята велика милост възкреси отново светата българска патриаршия. Възстановяването на патриаршеското достойнство на Българската православна църква е събитие от извънредно историческо значение за нашия народ. Така се възстанови едно историческо право, имащо своето съществено каноническо основание.

Да благодарим Богу, Който не остави българския народ без Своите милости и в избрано от Него време възстанови древния Патриаршески престол на българските първосвятители, за да бъдат около Него в живо единство всички вярващи православни християни.

Преди свето Кръщение и благото Христово слово от Византия, св. цар Борис-Михаил Покръстител с особена последователност работи и през пролетта на 870 г. на църковен събор в Цариград бива учредена Българската поместна православна църква, първа по древност сред църквите на славянските народи и пета по ред сред Православните църкви. Не сломили добрай да осъществи своя и на българския народ блян за независима Църква със свой патриарх, той завещава този идеал и на приемника си – великия цар Симеон Първи, при царуването на когото били създадени условия за постигане на пълна духовна независимост. Около 919 г. българският архиепископ бил провъзгласен за патриарх, а при царуването на св. цар Петър Цариградската вселенска патриаршия признала патриаршеското достойнство на Българската православна църква.

По това време Българската църква запазва своето Патриаршеско достойнство до падането на България под турско робство през 1393 година.

В онези съдбоносни за страната ни дни благият Божи промисъл дарява на нашата света Църква, в лицето на свети Евтимий, Патриарх с велико и прославено име и авторитет както в България, така и в целия православен свят. Неговият свети образ остава – дори след отстраняването и заточаването му – като звезда, поддържаща надеждата и стремежите за освобождение и възстановяване на Царството и Патриаршията. Сред настъпилата нощ на робството звучат последните думи завет на Патриарха-Светец: „Оставам ви под закрилата на Света Троица".

И светата ни родна Църква, вярна на този завет, остава единствена пазителка на духа, езика и съзнанието на българите, докато „един монах – тъмен, непознат и бледен" пръв запалва искрата на пробуждането на народа. Преподобни Паисий Хилендарски извисява свой будителски глас, че българите са имали „славни царе и патриарси". Този глас отеква и намира приемо във всяко българско сърце, за да въкръснне наново, след десетилетие на църковно-народни борби за духовна свобода и независимостта, Българската църква. На 28 февруари 1870 г. със султански ферман е обявена независимостта на Българската църква под името Екзархия. Във фермана е определен и диоцезът на Българската екзархия, като по този начин турското правителство по косвен път признава границите на българския етнически елемент.

На 22 февруари 1945 г. Цариградската патриаршия вдигна наложената през 1872 г. схизма на Българската православна църква, по силата на което Поместните православни църкви признават автокефалността на Българската църква и влизат в евхаристийно общение с нея. Вдигането на схизмата става най-важната предпоставка за възстановяването на Патриаршеското достойнство на Българската православна църква на 10 май 1953 година. На провелия се от 8 до 10 май 1953 г. Трети църковно-народен събор в София, с единодушния вот на събранните делегати, за Български патриарх е избран Пловдивският митрополит Кирил. Интронизацията на новия патриарх е извършена същия ден в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски".

След кончината на патриарх Кирил на 7 май 1971 г., Четвъртият църковно-народен събор, провел се в гр. София на 4 юли 1971 г., избира за Български патриарх нинеодравстващия първовйерарх на светата ни Църква – Негово Светейшество Максим, патриарх Български и митрополит Софийски, който с Божия помощ скоро ще отбележи 40-годишен благословен юбилей от това знаменателно събитие.

През вековното съществуване на Българската патриаршия, на нейния патриаршески престол са светителствали цяла редица патриарси, имената и делата на някои от които са добре познати, докато за други, за съжаление, не знаем почти нищо. Но и това, което историята ни е оставила за Първойерарсите на БПЦ, е достатъчно, за да разберем тяхната голяма роля в историческия живот на народа ни. Неслучайно нашите предци са включили в сонма на почитаните светци на Българската православна църква известни нейни предстоятели, като са изписали светителските им ликове в храмовете и манастирите. През дните на робство те са напомнят на българския народ за съществуването на някогашната свободна българска държава и Църква, като са го подтиквали към борба за духовно и политическо освобождение.

Да бъдненсем ням престола на Всевишния нашата обща молитва – Великият Пастиреначалник Господ Иисус Христос да закрепи със Своята мощна десница Българската патриаршия, за да пребъде тя през вековете в сила и слава и да бъде крепост на вяра и благочестие.

11 май 2011 г.
ПКХП „Св. Ал. Невски"

И възлезе на небесата...

От стр. 1

Тайната на апостолското „неверие" е отчасти обяснена в евангелския текст: „...а ние се надявахме, че Той е Оня, Който щеше да избави Израиля", оплакали се разочаровани двамата ученици, докато вървели по пътя към Емаус заедно с непознатия Странник (Лука. 24:21). Вестта за Възкресението, донесена от жените, само ги „слисала". Те все още били в очакване на земна слава, на лъскава победа. И душите им били в плен на същата тази съблазън, която отначало им попречила да приемат и „проповедта за Кръста", въвеждайки ги в спор всеки път, когато Спасителят опитвал да им открие Своята тайна. „Нали тъй трябваше да пострада Христос и да влезе в славата Си?" (Лука. 24:25). Това обаче си оставало за тях все така непонятно.

Та нали Той имал силата да се издига, защо изобщо позволил да се случи всичко това? Защо поел върху Си безчестие, хули, страдания? [...] Те все още не проумявали смисъла на Неговото Възкресение, не разбирали какво ще рече, че Той ще „възлезе" при Отца? Очите им се отворили, но едва след това – когато се изпълнило „обещанието на Отца".

Смисълът и пълнотата на Възкресението са заложени във Възнесението

Господ не възкръсва, за да се завърне в тлението на живота и да може както преди това – с проповеди и чудеса – да общува с учениците Си, с множеката от хора и да бъде сред всички тях. През тези четиридесет дни Той вече не се задържа при тях, а само им се „явява" от време на време, и то винаги по пречудени начини. „Сега вече Той не е неотлъчно до тях, както е бил преди Възкресението, отбелязва св. Йоан Златоуст. Само им се явява за кратко, после изчезва, чрез което си кара да вложат повече мисъл. Оттук нататък Той им дава възможност да продължават обичуването си с Него както преди, защото е решил с конкретни Свои действия да постигне две неща: да ги накара да повярват въ факта на Неговото Възкресение, а Него Самия да го приемат занапред винаги както нещо повече от човек". У Него имало нещо твърде необикновено (Йоан. 21:1-14). Както св. Йоан Златоуст посочва, „в случая виждаме не открито присъствие от Негова страна, а наличие на някакво ясно свидетелство, че Той със сигурност е там". Ето защо учениците се чувствали объркани и уплашени. Христос възкръсва за живот, но не по начина, по който се върнали към живота възкресените преди Него. Тяхното възкресение е за определен период от време – те се връщат към живот в предишното си тяло, което е подложено на тление и смърт, както и към предишния си начин на съществуване. А Христос възкръсва за вечни времена. Той възкръсва в Тяло на славата, безсмъртието и нетлението. Той се връща към живот, за да не познае никого повече смърт, защото тленното тяло „се облече в нетление". Тоа е Тяло на славата, получило освобождаване от властта на смъртта. [...] По думите на св. Йоан Златоуст, могъществото на Бога „получава своето проявление не само във Възкресението, но и в нещо още по-внушително". Защото „Господ се вънесе на небето и седна отдясно на Бога" (Марк. 16:19).

А с Христовото Възнесение добива реалност възнасянето на човешкото естество. „По такъв начин ние, недостойните да бъдем дори на земята, биваме въздигнати чак до Небесата, казва св. Йоан Златоуст. Ние, недостойните за земна власт, сме издигнати чак до Царството там горе, въздигнати сме отвъд Небесата дори, заемайки Царския престол – право към висините на Господния престол е вънесено същото онова естество, срещу което ангелите са охранявали Рая." Чрез Своето Вънесение Господ не само разтваря за човека правите на Рая, не само застава пред лицето на Отца като наш представител и застъпник, но също така „пренася човека" във висините. „Бог поради голямата Си любов към тях ги удостои да имат достъп при Отца". Бог побяра да ни оживи и въскреси в едно с Христа, както казва св. ап. Павел: „...и ни въскреси с Него и постави на небесата в Христа Иисуса" (Еф. 2:6).

Небесата се отворили за земните жители

Този, Който „за умрелите стана начатък", седи на Небесния престол, а в Него се съединява в пълнота цялото творение – „Земята ликува в тайната, радост изпълва Небесата".

Със страх и удивление се изпълват ангелските чинове пред гледката на Христовото Вънесение. Уплашени и разтревани, те се питат що за видение е това. Защото наглед човешко естество се въдигра в Свое тяло отвъд небесните висини досуц като Бог. „Удивили се ангелските чинове, виждайки на престола на Отца да се възкачва отпадналото човешко естество, затваряно в земната преизподня" (Октоих, глас 8, неделен утринен канон 2, песен 1, тропар 2).

По такъв начин службата за празника Вънесение ни представя тайната в поетични краски. Както в деня на Христовото Рождество земята е удивена от срещата си с Бога в пълт, така в този случай треперят Небесата и отправят мощен зов: „Подигнете, порти, горнището си, подигнете се, вечни порти, и ще влезе Царят на славата! Кой е тоя Цар на славата? – Крепкият и силният Господ, силният на война Господ. Подигнете, порти, горнището си, подигнете се, вечни порти, и ще влезе Царят на славата! Кой е тоя Цар на славата? – Господ на силите. Той е Цар на славата" (Пс. 23:7-10). Св. Йоан Златоуст казва: „И ето, че ангелите получиха тоа, което отдавна чакаха, архангелите видяха това, за което отдавна жадуваха. Те видяха нашето естество просияло на Царския престол, в светлина на слава и нетленна красота... И се спуснаха, за да видят пречудната гледка: Човек се явява в Небесата".

Вънесението е предвестие на Петдесетница, знак за нейното идване. „Господ се вънесе на Небесата и ще изпрати Утешителя на света". Защото преди прославлението на Иисус Светият Дух все още Го няма в света. И Сам Господ казал на учениците Си: „Аз обаче ви казвам истината: за вас е подобре Аз да си замина; защото, ако не замина, Утешителят няма да дойде при вас; ако ли замина, ще ви Го пратя" (Йоан. 16:7). Даровете на Духа са „дарове на утешението", залог за изпълнение на делото на спасението и единението на света с Бога. А това получава своето съществуване единствено във Вънесението. „И ние виждаме чудо подир чудо, казва св. Йоан Златоуст. Само десет дни преди да дойде днешното чудо, нашето естество се въдигнало до Царския престол, а ето днес над нашето естество се спуснал Светият Дух." Радостта на Вънесението е заложена в обещанието на Дух. „Ти възрадва Твоите ученици, като им обеща Дух Свети." Христовата победа получава своето изображение вътре в нас чрез силата на Светия Дух.

„Там горе е Неговото Тяло, тук долу е Неговият Дух

И така, на небесата имаме Неговия знак, т. е. Неговото тяло, което Той взе от нас, а тук долу, при нас, имаме Неговия Дух. Христос дойде и ни изпрати Духа. Той се въдигна, а с Него се въдигна и нашето тяло" (св. Йоан Златоуст). Света Троица се разкрива в Своята завършена пълнота. Оттук нататък Духът Утешител се излива над всяко човешко създание. „Оттук се ражда предзнание за бъдното, прозрение на тайните, проумяване на скритото, разгръщане на дарбите, небесно съжителство, място в ангелските хорове, нестихваща радост, живот в Бога, богоуподобяване на човешкото, и преди всичко, обожение на човека!" (Св. Василий, „За Светия Дух"). В хода на една тройна присмественост, започвайки от дванадесетте апостоли чрез общението си с тях, благодатта се разпространя над всички верни. Чрез обновлението и прославата си в Христовото Вънесение човешкото естество става приемник на Духа. „И чрез Своето човешко тяло Той дава на света живителен силен зов" (Св. Василий, „За Светия Дух"). В хода на една тройна присмествен

Първото Прославление в най-новата история на БПЦ – на св. Новоселски мъченици, 9 май 2011 г.

Репортаж в снимки от манастира „Света Троица“, гр. Априлци

Ловчанският митрополит Гавриил и епископ Григорий в ранната утрин на прославлението

Момент от богослужбата на прославлението

В радостта на прославата

Негово Високопреосвещенство митрополит Гавриил поздравява със знаменателния за БПЦ ден

Начало на утренята

Съзрадване на преподобни от различни краища на България

Изпълненият с множество миряни храм по време на св. Литургия

Игумения Анисия от Батошевския манастир раздава приготвеното от нея жито за празника

Църковна прослава и канонизация

В живота на Православната църква не съществува догматизирано учение за светците и тяхната прослава. Изповедничеството в Христа и страдалчеството, мъченичеството, или още носенето на кръста – това са тъждествени понятия за православното подвижничество („мъченик“ от гръцки μάρτυς означава „свидетел“, „изповедник“). Затова и самата „процедура“ на канонизация в Православната църква съвсем разбираемо следва „процедурата“ на тайнството на изповеда. Тоест, както постоянната лична изповед пред Господ бива следвана от видимата – тази пред духовния отец, подобно и тогава, когато е налице свидетелство за постоянно Христово изповедничество, за живот у Бога, за неразделно и неразлъчно общение с Бога, идва отволе и санкцията на Църквата, тоест официализирането, даването на гласност на придобития живот в Светия Дух или този на светостта.

Това видимо официализиране станало особено наложително с течение на времето, най-вече поради излиняването на вярата на християните и съответно на нарасналата им неспособност да различават носителите на светостта от нейните фалшификатори – инослави, иноверци, окултисти и т.н. Така например първият светец, канонизиран чрез съборно решение на Църквата през 1368 година е св. Григорий Палама. Докато в първите векове на горещата и млада вяра това не е било необходимо. Та нали и Десетте Божии заповеди били дадени на пророк Моисей едва тогава, когато хората престанали да могат да различават доброто от злото, да чуват непосредствено гласа Божий в своите сърца, поради което и се наложило Божият призив, Божието слово, или още – волята Божия да бъде изразена в писмено слово.

Официалната канонизация обаче – и това никак не бива да се забравя – се явява не само „благодат връз благодат“, но и бликаща светоносна радост и духовна сила, произтичащо от придобиването на пълнотата на прославата в единството на видимата и невидимата небесна Църква – „от слава в слава“. Така днес Православната църква по своеобразен начин е съвместила естественото, спонтанно прославяне на светията със съответното официално санкциониране от страна на църковната власт – канонизацията. Канонизация е терминът, който се е наложил като административен в БПЦ по отношение на провъзгласяването в лика на светиите.

Оформила се е следната практика на канонизиране: Светият Синод на поместната църква формира специална комисия, която разглежда постъпилото предложение от епископа, в чиято епархия е живял изповедникът на вярата, и когато кандидатурата бъде утвърдена, предстоятелят канонизира новопросиялия за светец чрез издаването на специален акт, който се прогласява чрез синодално послание.

С акта за канонизация се определя датата за честването на паметта на светеца, както и светийският чин, в който той ще бъде прославян според личния му живот и подвиг – преподобен, мъченик, светител и т.н. Също се възлага и съответната на служби, чрез които да се възпяват животът и делото на светеца, житие, икона и др.

Следва да различаваме момента на канонизация на светеца – с издаването на акта за канонизацията му и неговото огласяване, от този на църковното му прославление. Църковната прослава, или изразяването на общоцърковната почит към светеца чрез отслужването на богослужебни последования в негова прослава, се извършва в деня на съборно определената дата за почитането му.

Но на практика тя започва още с подготовката на наличните мощи на светеца чрез тяхното умиване със светена вода, помазването им със св. миро и полагането им в рака. Немалко са описаните случаи в църковната практика на чудесни явления, свързани със свети, именно от деня на умиването на техните мощи.

Един поглед към последните канонизации в Българската православна църква уверява, че тогавашните български архиереи са подготвили почвата за последващите канонизации. През 1954 г., само една година след като БПЦ възстановява своето патриаршеско достойнство, Св. Синод на БПЦ начело с патриарх Кирил създава служба, с която да се почетат Всички български светци, като се определя те да бъдат чествани във Втората неделя след Петдесетница (след тази на Всички светии). Съответно през 1962 и 1964 г. следват първите канонизации – на преп. Паисий Хилендарски (26 юни 1962 г.) и св. Софроний Врачански (31 декември 1964 г.). Впоследствие, поради добре известните затруднения в обществото и Църквата ни, обявяването на съборни решения е особено затруднено и на практика невъзможно.

Но ето че по молитвите на своите светии на основата на възраждащата се вяра и канонично единство Българската православна църква е в състояние да изрази автокефалната си независимост освен чрез мироварено, още и чрез това да канонизира – да придобива святи молитвеници и застъпници пред Бога за изправлението и спасението на българския народ.

Текст и снимки: Ангел ХРИСТОВА

От стр. 1

Майка Хиония била дребничка на ръст, но се отличавала с особена харизматичност. С благо излъчване и неизменно ведро настроение, тя умеела така да наставлява, че вътреки първичното противодействие у отрещания, той да извърши нужното и потребното. Кам това, по силата на чистата й и неопетнена девическа душа се прибавял и дар на особена прозорливост.

Спомен за майка Хиония

(1922-1994)

За някои подробности от живота й, показатели за нейното ангелоподобно житие, ни разказва личната й лекарка Галина Йочева, която та допуска до себе си в последните три години от своя земен живот. Доктор Йочева е родом от гр. Ловеч. Войнстващ атеист, но търсещ справедливостта и истината за устройството на човека, тя на няколко пъти влиза в стълкновения с местни и академични власти заради открито изказани мнения, противоречащи на тогавашното статуйно.

През есента на 1992 г.,17 септември, вече като действащ лекар, щурмуващ хирургия (т.е. специализант), се случва веднъж да поеме три дежурства наведнъж. Преуморена е, но в услуга на своя приятелка решава да придружи дъщеря й на разходка с кола до едно заведение над язовир „Гергината", в Габровския балкан. В колата са четирима тийнейджъри и тя. На връщане, късно пред нощта, застана на волана и в отговор на закачката на младежа, чиято е колата, тя изрича думите: „Не жена, а Бог се качва". В този момент пред колата тя вижда Господ и като лекар мисли, че отключва шизофрения. Но тогава паралелно вижда и дълбоко вярващия си баща, който се скрива (впоследствие се установява, че точно в този момент баща й заедно с майка му са престявали в молитва). „Добре, рекла тя – те са деца. Запази поне тях!" – и се прекръстила за първи път в своя живот. Малко по-късно, като мисли да скоси едни завой и да мине напряко, Галина изгубва контрол над колата и тя полита над дърветата в Балкана и пада долу, под дигите, откъдето се източва язовирът. Всички в колата остават живи, защото тя се закачила в двата си края за големи отломъци. „Ма Те и от днес преставам с всички глупости!" – до този момент злополучната лекарка не е кръстена, но всеки път, когато в болницата й умре дете, мълвяла: „Няма Те". След този случай тя се прибира вкъщи дълбоко решена в себе си да приеме своето кръщение.

Велики понеделник е денят, в който Галина пристъпва прага на Бистришкия манастир „Св. Петка". Не е предупредила за идването си, като приема и него за чудо и щастлива изкачва няколкото стъблички към манастирската веранда. Отваря вратата и влиза вътре. Има много хора навсякъде, а в дъното, зад голяма маса, обгрежена цялата в черно е майка Хиония с две патерици. Стъпалото, Галина поздравява с „Добър ден". „Колко време трябваше да те чакам", й казва жената в черно отсреща. Недоумявайки, се обръща да види на кого тя говори: „Извинявам се, но нека кажа на някого защо съм дошла". „Нямо какво да се извиняваш. Трябваше по-рано да дойдеш. Дайте й стол. Днес ще кръщаваме Галина". Младата лекарка изумява. „Оттук натък всичко ще се оправи. Не се притесявай", продължава жената и я потупва. После изправа човек да каже на свещениците да отворят манастирската църква.

На пейка в двора седи много възрастен човек – това е старият свещеник, и вика към някого: „Ела, че ще кръщаваш това момиче!" А момичето, нашата Галина, се обръща към него: „Няколко пъти насъм си избирам различни места да се кръстя. И си харесах точно при света Петка, а тази жена тук – и сочи към майка Хиония – позна, че ще се кръщавам и ми знае името". Старият свещеник се засмива и казва: „Слава на Бога!" – „Не знам защо така става? Не е нормално това!" – „Напротив, това са вече нормалните неща, когато в един живот се съберат времето, мястото и Духът се случват нещата".

Повиканият от трапезата млад свещеник (това е единият от синовете му) първоначално отказва да отвори църквата и да извърши кръщението, защото младата жена не е предупредила за него. „Ще стане и още как! Ще видиш, че ще стане, ами се обличай!" (има се предвид богослужебното облачение). „Отказвам да се подчиня!" В същото време се чува глас: „А за мен нима ли да го направиш?" оказва се шофьорът, който е дошарал до манастира. Двамата се оказват съсудени от Духовната академия.

Църквата отварят и казват: „Галина да влезе!" Освен нея влизат и всички посетители на манастира. Идва и игумения Хиония. Слиза по няколкото стълбички близо петнадесет минути, но не дава на никого да й помага. Влиза в храма съблъсва боса. „Кой ще ти е кръстникът?" – „Не може ли ти да бъдеш?" – „Не. Попитай всички поред. Започни от моята страна". Започнат да питат всички присъстващи – познати и непознати. Всеки отказва по една или друга причина и игумението се съгласява с тях. Накрая Галина се обръща към човека, който я придружава: „Тоше, ти ще ми станеш ли кръстник?" „Той не може да ти стане кръстник, не е кръстен", отсича Хиония. „Да аз не съм кръстен", потвърждава той в отговор. „Но не само затова. Ти ще си й мъж. Попитай сега последния", казва Хиония. „И аз отказвал!" – „Е, ти не можеш да откажеш. Трябва сами пред всичко да се изповядат!" – „Защо?" – „Ти знаеш защо – забравил си много неща". Друга покана той не чака. Отива и целува ръката на свещеника и се изповядва пред всички.

Кръщението се извършва по пълния чин на светото тайнство. Младата жена влиза и излиза от купела боса. Накрая Хиония я изправа да се облече в нейната стая: „Там да си преоблечеш всичко ново, както си носиш".

Тук д-р Йочева разказва следното: „Влизам в много мъчителна стая (сега я няма). Но когато влязох в килията й, аз се разплаках, не можах да излиза половин час. Тъмна стаичка. Имаше само един сълр, най-много 60 см. Постлано бе с черга и от тавана стъргваха пуснати на пирони забити държавки, за да може да се дига. На леглото имаше сламена възглавница, облечена в черен тъкан плат с ивичка. Накрая стоеше и друга сгъната черга. Всичко много чистичко – една печена, едно пръчче. Знаех, че е изкарала там всичките тези години. Имаше само кандилце от едната страна. Предложих да й донеса някви по-меки завивки. Мно-о-го се сма и вика: „Не, не тръбва!", и само ме гледше: „Не се притесявай. Не тръбва, аз мога вече без завивки!" – „Ама ти ще простинеш, как се отопляваш?" – грижата за тъкото за мен е като рефлекс.

По-късно, вече като нейна лична лекарка, Галина разбира, че майка Хиония е с две счупени ръце и два счупени крака. С оперирана хипофиза – горен дял, с две трети махнат стомах – останал с размера на орехче. Но първоначално, когато тя самата й разказва за всичките си заболявания, младата жена я приема за прежения луд, който си мисли, че има всички тези заболявания. Но когато вижда медицинския й картон, не може пък да повярва, че въобще го има този документ: „За нас, лекарите, такъв картон не можеше да съществува!"

Следва

Анула ХРИСТОВА

Глаголъ на св. отци

СВ. НИКОДИМ СВЕТОГОРЕЦ
Из „Нов мартиролог"

Новомъчениците Христови

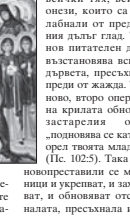

Днешните времена съвременните християни, когато слушат църковните разкази за мъченията и болките, които са претърпели за имета Христово Димитриевците, Георгиевците, Тодоровците, Якововците и въобще всички онения безстрашни и дрения изповедници, явили се от времето на Христа до това на великия Константин, са принудени да вярват на описаните събития като на истинни единствено само по силата на дъга си към вярта, която според св. ап. Павел е „разкриване на онова, що се не вижда" (Евр. 11:1). Само че отдалечеността на тези събития и многото време, изминало оттогава, е възможно да предизвикат у някои ако не пълно неверие, то поне недоумение и недоверие. И то предимно във връзка с въпроса как е възможно тези хора – човеци по всичко, с природа болнава и плашлива, да са претърпели толова и такива страшни и ужасни мъчения.

Но ето, че новомъчениците Христови, явили се за зрелище на света, изкоренявят из корен от сърцата на християните всякво подобно недоверие и съмнение, като засаждат и обновяват вярата им в древните мъченици. И по този начин тази нова (духовна) храна укрепва всички тях, всички онези, които са отслабнали от предходния дъжл глад. Тоз нов питателен дъжд възтанования всички дървета, пресъхнали преди от жажда. Това ново, второ оперение на крилата обновява застарелия орел: „подновява се като на орел твоята младост" (Пс. 102:5). Така тези новопреставили се мъченици и укрепват, и захранват, и обновяват отслабналата, пресъхнала и съхурена вяра на днешните християни.

Затова и днешните християни нямат никакви съмнения относно тях (древните мъченици). Защото тези мъченици, за които те знаят само от Писанието, че древните мъченици са ги претърпели, същите тези мъчения сега те със собствените си очи виждат да ги претърпяват новомъчениците Христови. И както казва известната поговорка, на очите се вярва повече, отколкото на ушите. Но какво говоря, че само ги виждат ли? Та много от днешните християни имат приятели из новомъчениците, с които те дълги години са живели и неведъж хляба с тях са споделяли, и на техните мъчения после са присъствали, и светите им кърви и одежди за освещение са ги разделяли, а и досега ги пазят като филакта (благословени пазителчета), и със собствените си ръце честните им мощи са погребвали. Та именно чрез тези новомъчениците те са приели и точно осведомление за древните мъченици. И по-скоро, същите онези древни мъченици ги виждат и сега да свидетелстват в лицето на новомъчениците, като че ли чрез тях пак се явяват на света втори Георгиевци, втори Димитриевци, нови Тодоровци, и то не само поради съвпадението на имената, а много повече – заради еднаквостта на мъченичеството.

Само че те (новомъчениците) не стигат само дотук, но освен това и обновяват в сърцата на съвременните християни проповедта на светите апостоли, и утвърждават светото Евангелие, и потвърждават божествеността на Йисуса Христа, тоест, че Той е истински Син Божий, Единосущен на Безначалния Отец и на Животворящия Негов Дух, и проповядват великото тайнство на Света Троица. Простичко казано, цялата християнска вяра те засвидетелстват не само с думи, но по-скоро – с невероятните претърпени мъки, със самата си кръв и мъченическата си смърт.

И така, както някога Мойсеевата тояга бе превърнала в змия, и тоягата стана змия" (Изх. 4:3), така и Христовата вяра, бидейки първоначално гореща в младостта си по времето на апостолите и мъчениците, после, ставайки отдавнашна, тя се превърна в хладна. Но както Мойсей хвана змията отъкъм яра й – откъм опашката, и змията стана тояга: „простря ръката си и я взе (за опашката); и тя стана пак тояга в ръката му" (Изх. 4:4), така и Бог е устроил в последните времена да се явят нови мъченици. Чрез тях Той наново яви гореща и младежка вярата, която се въздига откъм нас до Самия Христос вече почти две хиляди години. Същевременно Той ги яви и като обновление на цялата православна вяра.

Превод от гръцки:
Анула ХРИСТОВА

ПРАВОСЛАВЕН РЕЧНИК

Терминът „новомъченици"

Както е известно с термина „новомъченици" в църковната книжнина се определя таан част от мъчениците, които са пострадали за православната християнска вяра след периода на иконоборството. Терминът е въведен от св. Никодим Светогорец и с него се определят пострадалите за вярата християни след 1453 г. (падането на Константинопол), като така те се различават от древните мъченици за вярата.

Новомъчениците са просияли обиковено по времето на Османската империя и техен основен географски ареал са Балканите. През последното десетилетие същото определение се употребява в изследванията, за да се обозначат пострадалите от тоталитарните комунистически режими в Източна Европа.

Св. Никодим Светогорец въвежда термина „новомъченици" през 1797 г. при съставянето на сборник жития на новомъчениците под заглавието ***„Нов мартирологий".***

В него са намерили място св. Йоан Български († 1784 г.), св. Анастасий († 1794 г.) и св. Зната Мъленска († 1795 г.).

ПОГРЕШНИ ПРЕДСТАВИ ЗА СВЕТОСТТА

Митрополит Йоан ЗИЗЮЛАС

Светостта като изображение на Царството Божие

Продължение от бр. 9

В първосвещеническата молитва Христос отправя към Своя Отец следните думи: „...и за тях Аз посветявам Себе Си, та и те да бъдат осветени чрез истината“ (Йоан. 17:19). Тези думи са изречени преди страданията и са във връзка с Тайната вечеря и означават: Христос със Своята жертва кат Бог освещава Самия Себе Си като Човек, за да се осветиш и ние чрез причастяване с Неговото Тяло и Неговата Кръв. Чрез участието в светата Евхаристия се освещаваме, т. е. ставаме причастни на единствения Свят – Христос.

Може би за това какво е святост няма по-ясен пример в живота на православния християнин, от момента, когато свещеникът, издигайки честното Тяло преди светото причастие, възглася: „Святая святым“. Защото Тялото и Кръвта Христови са светини и се предлагат на тези, които са святи, т. е. на членовете на Църквата като общност. Отговорът на народа на този възглас на свещеника е потресващ и най-точно синтезира всичко, за което говорихме до тук: „Един Свят, Един Господ, Иисус Христос во славу Бога Отца“. Само един е Свят – Христос. Ние сме грешни. А Неговата святост, в която сме призвани да участваме ние, грешните, не сочи как нищо друго освен към Царства Божия. В този момент Църквата преживява светостта в нейния максимум. С изповедването: „Един Свят...“ всяка наша добродетел и ценност се отменя пред светостта на единствено Святия. Това не значи, че можем да пристъпваме към светото Причастие без подготовка и борба. Това значи, че колкото и да се подготвяме, не можем да станем святи без да се причастяваме. **Светостта не предхожда евхаристийното общение и причастност, а е следствие от тях.**

В Господната молитва „Отче наш“, чийто характер е очевидно есхатологичен, след прошението: „да се свети Твоето име“, следват думите „да дойде Твоето Царство“. Защото освещението и Царството Божие не само са тясно свързани, но са и тъждествени. Молим Бога да дойде Неговото Царство в света, тоест всички хора и цялото творение да Го прославят и да Го признаят кат Единствения Свят Бог и да съучстват в Неговата святост и в Неговата слава. **Светостта и Царството Божие взаимно се отъждествяват и обясняват.** Обожението не е нищо по-различно от участието в славата и светостта Божия и в Неговото царство. Немислимо е обожение без Царството Божие и освещение без участие в светостта Божия.

Св. Максим Изповедник пише: „Царството на Бога Отца е Светият Дух“. Призивът „да дойде Твоето царство“ е обвързан в Свещ. Писание с изпращането на Дух Светий (Деян. 2: 17). Не е случайно, че светите Отци свързват Святия Дух с освещаването на света, точно защото **Светият Дух довежда в света Царството Божие**. Той освещава света и „състява църковната пълнота“. А единството на църковната пълнота се случва само в св. Евхаристия. „Ако някой може да види Христовата Църква, не би видял нищо друго освен самото Тяло Господне“, казва св. Николай Кавасила.

Така се връщаме към същите неща: Святост – Царството Божие – Светий Дух – Църква – св. Евхаристия. В тези рамки тръгва да се разглежда и обожението на светините. Извън тях святост не съществува. В този именно смисъл св. Максим Изповедник възприема Царството Божие и обожението на светите като вечно продължаваща света Литургия, а св. Литургия вижда като икона (изображение) на Царството Божие във времето и пространството. [...] С други думи, св. Евхаристия прави достойните участници в нея да бъдат по благодат богове заради пълното присъствие на Целия Бог в тях. Тук очевидно става въпрос за обожението на светините като предвеждане и изображение на Царството Божие. Следователно светините, доколкото участват достойно в светата Евхаристия, стават богове по благодат и изобразяват Царството Божие.

Но какво точно означава „изображението на Царството Божие“ и как то се свързва с нашето ежедневие. Понятието образ (икона) е изключително важно за православното богословие. Нямам предвид само иконата на Христос или иконите на светите, които целуваме в нашите църкви, а въобще понятията образ и изобразяване. Всичко в Православната вяра е „изображение“. Освен светите икони, образи в нашето богослужение са и движенията, действията и личностите. Свети Максим нарича това образи, както и всичко онова, което е станало в историята на Църквата. Всичко е образи на бъдещите неща, които ще са истината за всичко, което се случва в историята. Истината обаче се намира в бъдещето, в Царството Божие.

В настоящия живот на Църквата всичко е образ на бъдещето. Образите на светите, които рисуваме на иконите не са фотографско изображение на техния исторически облик и затова няма икони, на които светите да изглеждат документално, а се изобразяват така, както по църковното разбиране ще изглеждат в бъдещето, окъпани в нетварната светлина и Славата на Христа. Епископите в светата Литургия са образ на Христос – Царя, Който ще дойде в Своето Царство – и затова носят светли одежди, стоят на престол и имат власт. Само тези, които са изгубили образния език и логиката на образите – което за жалост става и сред православните – се сблъсквят от тези неща. Всички символи и движения в светата Литургия са образи на последните неща, подобно на Малкия и Великия вход и всичко, което св. Максим Изповедник тълкува.

В православното богословие няма символи, които да се основават на цвят, образ или на движения, които да свързани с природата на нещата, с нашия исторически и физически опит. **Всички символи в православието са свързани с есхатологическата реалност в Царството Божие.** Тук, че в Църквата всички неща са икони не значи, че те не са реални, че са фантазия или измислица. Пред целия период на иконоборството защитниците на светите икони са се основавали на аргумента, че Синът Божий се е въплътил и е станал историческа личност и затова всичко, което става около Неговата личност, изобразява окончателното Му есхатологическо присъствие по един реален, а не мислен начин. Така че, дори Светостта Христова и Божия да се открие в Царството Божие, още в сегашния живот нейното изображение участва в нея реално, а не метафорично. По тази причина и иконите на светите пренасят благодат от тази последна реалност, когато благочестиво ги целуваме, и светите мощи, а също и епископът, и свещеникът, когато целуваме десницата им, когато ни благославят и т. н. Всичко това като икона на Царството участва в реалността и истините на Царството.

Но каква е тогава разликата между иконата и Царството? Отговорът на този въпрос е в думите на свети апостол Павел: „Но това съровище ние носим в глинени съдове“ (2 Кор. 4: 7), а също и: „Сега виждаме смътно като през огледало, а тогава (в Царството) – лице с лице“ (1 Кор. 13: 12). За същото говори и св. Йоан Богослов, когато казва за Царството Божие: „Ще Го видим както си е“ (1 Йоан. 3: 2). С други думи, всичко, което е свято, независимо дали е предмет или личност, в сегашното състояние на Църквата е скрито като глинен съд, заради силите на злото, които все още действат в историята. Светостта е все още „енигматична – тайнствена“, подложена на погрешно разбиране, съмнение и отричане; нещо като неясен огледален образ, който живее в очакване на пълното откриване на нещата „както са“.

Следователно **светите в земния си живот живеят в постоянно очакване на Царството Божие**. Те нямат мир в сегашния живот, защото са под ударите на злото, борят се повече от другите с демоните и повече от другите преживяват смъртта, която поробва творението. И както е най-важно, заедно със св. Антоний вярват, че всички ще отидат в рая osven тях самите. Както казва един съвременен светия, старецът Силуан Атонски: „Дръж ума си в ада и не се отчайвай“. **Колкото повече светите осъзнават, че са икони на бъдещите неща, толкова повече превръзкрят и своята святост извън себе си**, за да пренесат към „дъхавоблгата“, както се изразява св. Василий Велики, като развиват и преживяват един вид смирение, което не е психологическо, а е онтологическо и което не се основава на техните чувства, а на истината, че тяхната святост е икона – образ, който участва в реалността и насочва към първообраза – Единия Свят. Както, когато епископът влиза в светата Литургия като икона на Христос, той бива посрещнат от народа с поклон и с благоприлично: „Дойдете да се поклоним и да паднем пред Христос“, като после се добавя: „Спаси Ни, Сине Божий“, и така поклонението се пренаса от образа към Първообраза. Същото е и с всеки свещеник, когато християните му целуват ръка при благословение, той още повече осъзнава своето недостойнство и вижда като по-святи от него тези, които го приемат за свят.

Това е великата тайна на иконата. Това е анафоричността на нашето битие. Без това качество светостта в историята е невъзможна и е винаги демонска. **Вратата към Царството са тесни; и през тях неминяемо се минава чрез Кръст.** Това означава изображението в неговото екзистенциално значение и така са го разбирали светиите. Затова светостта винаги преминава през мъченичество и изповедничество и през искрено признание на нашата нищета. Така отсама мястто само за Единия Свят и за Неговото Царство. Светиите не основават светостта на морала или на достойнство, а гледат на другите като на бъдещи жители на Царството Божие – като на светии. Във всеки грешник светиите виждат сиин светия: може и той да е като оня разбойник от кръста, който се сподобил с Царството Божие. Преживявайки изображението на Царството Божие, светията преживява любовта, която според апостол Павел е единственото, което ще остане.

Заключение

а) Светостта не се отъждествява нито с моралното поведение и аскетическия подвиг, нито с опита от свръхестественото нещо и въобще с всичко, което може да се сведе и извън Църквата, извън Христа, че дори и в по-голяма степен; б) Светостта е свойствена по природа само на Бога. Светите не разполагат със своя святост, а участват в Божията святост, според мярата, която Бог благоволи и желае; в) Светостта се дава от Бога като участие в самия Му живот. Това става в Христос, Който освещава човешите чрез Себе Си и това предаване на святост става главно и в най-голяма степен в светата Евхаристия; г) Светостта се разпределя всеки чрез Светия Дух, Който е Духът на освещението, на домостроителството на нашето спасение, когато Църквата се конституира като Тяло и изобразява Царството Божие във времето; д) Светостта се изразява като образ на Царството; светиите са образи, а не прототипи на светостта на Единия Свят. И колкото по-истински са светиите, толкова повече насочват към Прототипа, отхвърлящи от себе си славата и придавайки я само на Бога.

Само при тези условия светиите бивят обожени, и участват в Славата Божия и се прославят от Бога. Тази слава често блести и ни се открива като знамения и чудеса. Всичкти те са Божии действия и стават тогава, когато Бог пожелае, но има и светии, които не са ни известни. Може би много от тях са избирали да не живеят сред нас и да не изтъкват своята святост. Затова не ограничаваме светостта само до светиите, които ни е открил Бог, като ги е прославил явно. Нашата Църква мъдро е установила празника на Всички светии – известни и неизвестни за нас. Единствено с идването на Царството Божие ще се открие целият съборн на светиите.

Всичко това означава, че **светостта не е за избрани, а е за всички**. Не е необходимо никакво специално място или метод, за да станем светии. Това, което е необходимо е да изпразним себе си колкото можем от самодостатъчността, от самопрославянето – което не е лесно, като се има предвид, че корените на всички страсти е самолюбието – и така да прославим Бога в нашето тяло и в нашия дух, и да се причастим със Светостта, които ни дава Бог в Тялото и Кръвта на Своя Син. Всичко това не е лесно, но това, което не е възможно за хората е възможно за Бога. Нашето време презира светостта, защото то по хиляди начини ни насажда самолюбие. Това води нашето общество и културата към самоунищожение. Единствено правилната представа за светостта може да спаси нашия свят.

Превод от руски: Борислав АВРАМОВ

Из „Обожението на светиите като икона на Царството Божие“

„Къщата“ на Пресвета Дева Мария

Руините на храм „Св. Йоан Богослов“

Поклонническо пътуване до Патмос и седемте църкви на Апокалипсиса

Продължение от бр. 9

От храма на св. Йоан се насочихме към пещерата на св. Седем Ефески отроци († 4.VIII.), които, както четем в житието им, се намирала в планината, недалеч от Ефес. Всъщност „планината“ се оказа обширен, но невисок хълм, в който обаче тук-там имаше скалисти клисури, обрасли с храсталаци и увивни растения – очевидно място, в което и днес човек би могъл да се скрие. На практика пещерата също не съществува, понеже още към 600 година двама боголюбци (Абрадас и Леон) построяват на мястото църква с купол. Сега се виждат останките от два храма и няма никой и нищо, което да укаже къде точно са били свети Ефески отроци. Прави обаче впечатление, че под подовете, които на места са пропаднали, има малки гробници. Скалите наоколо също са осеяни с издълбани в тях ниши, използвани за погребения на християни. Поклонник от началото на XII в., Даниил, пише, че тук са били гробовете на много светии. Св. Григорий, еп. на Тур (V в.), съобщава, че при входа на храма в пещерата на 7-те Ефески отроци в древност са се покоили мощите на св. Мария Магдалина (което очевидно означава, че никакъв храм е имало и преди куполната църква).

Впрочем, в това изпълнено с толкова история и святост място не беше лесно да се проникне. След като поклонникът преодолее стръмната пътечка, която лъкатуши по склона (облагороден път липсва), се изправя пред тесена мрежа, заграждаща целия обект. Добре, че неудовлетворени туристи бяха направили голяма дупка в нея и от там влизаха всички, които дръжала да разгледат обстойно руините.

Казвам „разгледат“, понеже почти всички обикаляци във и около заградената територия бяха турци. Това ми се стори малко странно – нали мястото е християнско светилище?! Впоследствие обаче прочетохме в един пътеводител, че историята за „Седемте спящи“ (така са известни тук) е отразена в стихове 8–16 на 18-та Сура от Корана и изобщо че темата за тях е популярна в исламското изкуство. Все пак един епизод от пребиваването ни там показва, че може би ако и не външно изразяване, но и турците имат някакво благоговение към тази светиня. И тук запалих свещ и я поставих в олтара на един от храмовете. Помолих се, прекръстих се и тръгнах да се отдалечавам. Тогава забелязах някакви момчета, които се насочиха към свещта с явно намерение да я угасят. Неочаквано един турчин до мен им извика нещо и те се дръпнаха назад.

Слънцето заплашваше скоро да се скрие зад хълмовете и отново трябваше да бързаме, защото бяхме набелязали за посещение в този ден и т. нар. „Къща на Дева Мария“.

Шосето се заизкачва с много завои по склона и най-накрая ни изведе на входа, устроен с караулка и бариера – като КПП. Тук табела ни съобщаваше, че всъщност влизането е безплатно (!), но трябва да платим една прилична сума, която ще се използва за „поддържане на инфраструктурата“. Платихме си, оставихме колата на обширните паркинги (които сега бяха полупразни) и се насочихме към „къщата“. От това, което бях чел до момента, нямах особено доверие в цялата история, понеже е известно, че постройката, която отиваме да посетим, е издигната едва в средата на XX в. вследствие виденията на една римокатолическа монахиня (живяла в XVIII-XIX в.). Всеки, който е чел дори и малко от православното светоотеческо учение за болномистичните „чудесни“ явления и видения, наричани още „духовна прелест“ (т.е. „измама“), ще разпознае белезите им и при Катерина Емерих (името на монахинята). Едно съвсем явно доказателство е например, че според казаното й (във видеията) на 500 м надолу по склона се намира гробът (?!) на Пресвета Богородица. Ние, разбира се, знаем от Преданието, че гробът на Божията Майка е в Гетсимания, но е добре да се знае и, че щателните проучвания на търсачите на гроб в указаното от Емерих място не са имали никакъв успех. Преди да стигнем обаче до самата къща, се спряхме пред голямо табло, изписано на доста езици (вкл. и на руски). От него научихме, че до края на XIX в. православните гърци от едно близко село се събирали всяка година на това място, което наричали Паная Капулу според древно, предавано от поколение на поколение предание, че там е имало „дом на Пресвета Богородица“. С такова название обаче, много често биват назовавани храмовете или манастирите посветени на Богоматер. И действително там, където сега е „Къщата на Дева Мария“, археолозите са открили руините на кръстообразен параклис, чиито стени са с характеристики от VI-VII в. и дори по-късно (IX в.). До тях обаче има останки от други постройки (къща с мозайки и пр.), които са римски и се датират от I век.

С една дума – дори и „домът“ да е древен Богородичен храм, то очевидно е, че мястото действително е свято. Всички алеи, градинки, чешми бяха поддържани в много добро състояние. А от големите магазини за сувенири и още повече от наличието на полицейски участък (!) се разбираше, че през лятото тук прииждат хиляди хора – вероятно най-много римокатолици (от цял свят), православни (най-много руснаци), но също и турци, за които майката на „Иса“ (Иисус) също е свещена личност и те наричат това място „Мериемана“ („Майка Мария“). Това разбрахме още на границата, където изискваха от всички да свалят багажа си за проверка. Когато на въпроса на митничарката къде отиваме, отговорихме: „Ефес ...“, тя се усмихна и каза: „А-а, Мериемана ...“ и веднага ни пусна.

„Къщата“ на практика представляваше римокатолически параклис. Наблизавайки го, забелязахме един френски монах с характерната за ордена му кафява дреха с качулка, който си говореше с един от охранителите. Щом обаче той ме забеляза, се мушна в параклиса и когато влязохме, вече седеше с молитвеник в ръка и старателно си караше „правилото“. Погледахме, взехме си свещи (бяха оставени свободно – срещу „лепта“ в касичката, но с „молба“ да не се вземат повече от 2), но тук ни беше неуютно за молитва. За щастие изходът от южната страна на олтара беше оформен като малка стаичка, в апсидата на която стоеше красива съвременна руска икона на Успение Богородично. Тук благодарихме на Божията Майка и й се помолихме. После навън запалих свещта, която носех (за целта на николко метра от изхода имаше специално оформени места с пясък), а накрая се спуснахме по стълбите към аязмото, за да си почерпим от водата. Тръгвайки оттам към колата, се натъкнахме на „Стената на желанията“ – поне аз я нарекох така. Там на най-малко 10 кв. м имаше накачени листчета, салфетки, мокри кърпички, изписани с молби към св. Богородица. Струва ми се обаче, че много от тях бяха далеч от всякаква молитвеност. Така в една такава бележка, която може би вятърът беше полуразгърнал, на турски се четеше цял списък с изисквани от „Мериемана“ неща. Не можахме да разберем всичките, но финалът беше повече от ясен: „Пара, пара, пара, пара“. По-скоро ми стана смешно, отколкото да осъждам анонимния автор на тази „молитва“, понеже, за съжаление, и в нашите православни храмове мнозина идват да молят за щастие, пари, късмет, печалба от „тотото“ и какви ли не други суетни неща, а малцина са тези, които търсят „първом царството на Бога и Неговата правда“ (Мат. 6:33) с вярата, че останалото ще им се придаде, както ни обещава Господ.

Слънцето угасна зад хоризонта. Бяхме останали почти без сили от целодневното тичане, но пък преизпълнени с впечатления от благодатните места. Трябваше да починем преди следващия ден, когато ни очакваше самият Ефес.

Следва

Старофорен ик. Павел ГЪРБОВ

АБОНАМЕНТ 2011

АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА НАЙ-АВТОРИТЕТНОТО ЦЪРКОВНО ИЗДАНИЕ!

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ
за „Църковен вестник“

Посочете периода от време, през който искате да сте абонирани

.....

Име .....

Презиме .....

Фамилия.....

гр./с..... п. код .....

общ. .....

обл. .....

ж.к./ул. ..... №... бл. .....

вх. ..... ап. ..... тел: .....

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложен документ за платен абонамент (банково бордеро или пощенски запис).

МОЛЯ, ИЗПИСВАЙТЕ ТОЧНИЯ АДРЕС, НА КОЙТО ЖЕЛАЕТЕ ДА ПОЛУЧАВАТЕ „ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК“.

АКО ИЗПРАЩАТЕ ПАРИТЕ ЗА АБОНАМЕНТ ПО БАНКОВ ПЪТ, ОТБЕЛЯЗВАЙТЕ В ДОКУМЕНТА ЦЕЛТА НА ПЛАЩАНЕТО.

ЗАПОЧВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2011 г.
„Църковен вестник“

1 година..... 26,00 лв.
6 месеца ..... 13,00 лв.
3 месеца ..... 6,50 лв.
ед. цена ..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 987-56-11, тел./факс 980-30-16
МОЛ: Танка Тончева Христова
e-mail: sinizdat@gmail.com
РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF
Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!
„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.